

Feilslått psykologisering

Salman Türken

Førsteamanuensis, OsloMet

Jonas Sharma-Bakkevigs tekst *Psykologers belastninger krever et indre arbeid er et prakt eksempelpå psykologisering*.

Psykologi som fag har lenge vært kritisert for å være for individorientert. Psykologiseringen som omgjør strukturelle problemer til individuelt anliggende, preger faget. Sharma-Bakkevigs innlegg om egenerapi for psykologer som rammes av for mye belastning på arbeidsplassen, illustrerer dette godt.

Sharma-Bakkevig skriver at «For å overleve psykologyrkets belastninger må vi gjøre et indre arbeid.» Med tanke på den terapeutiske relasjonen mellom psykolog og pasient kan det tenkes at «et indre arbeid» hos den enkelte psykolog ikke bare er viktig, men muligens også nødvendig.

At slikt arbeid kan føre til «vekst og innsikt» hos psykologer, slik Sharma-Bakkevig argumenterer for, høres rimelig ut. Slikt indre arbeid kan formodentlig hjelpe psykologer til å bli bevisst på «ubevisste sår, reaksjonsmønstre og blindsoner som påvirker hvordan vi fortolker og reagerer på verden og hverandre».

Å forvente at alle skal takle den økende arbeidsbelastningen på samme måte, er ikke realistisk.

Problemet med Sharma-Bakkevigs innlegg oppstår når han hevder at indre arbeid også er eller kan være løsningen på strukturelle belastninger på arbeidsplassen.

Sharma-Bakkevig påpeker med rette at våre unike erfaringer og komplekse liv setter sine spor, noe som kan gi oss ulike forutsetninger til å takle stress og belastninger. Å forvente at alle skal takle den økende arbeidsbelastningen på samme måte, er ikke realistisk. Det illustrerer Sharma-Bakkevig selv ved å vise til variasjon i veiledningsgruppen han har. Selv om andre psykologer rapporterer om liknende belastende arbeidsforhold, er de ikke like utslitte og desillusjonerte som den ene psykologen (la oss kalle henne Trine).

Ideologisk funksjon

For Sharma-Bakkevig er dette grunnlag nok for å tenke at det er Trine som må endre seg. Gjennom at Trine undersøker sin fortid og sine ubevisste reaksjonsmønstre, oppdager hun at hun hadde «undertrykt følelsene sine og behovet for å begrense strømmen av lidelseshistorier». Gjennom (egen)terapi blir Trine i stand til å fortsette i yrket.

Selv om Sharma-Bakkevig tar flere forbehold – at ikke all ytre belastning nødvendigvis har paralleller i den enkeltes liv og noen ytre belastninger er bare destruktive – illustrerer innlegget hans godt den ideologiske funksjonen av psykologi/psykologisering. Trass i at økt arbeidsbelastning i offentlig psykisk helsevesen riktignok er fremhevet som problemet i innlegget og Sharma-Bakkevig ser ut til å mene at det kan arbeides (strukturelt?) for å redusere slikt, virker teksten dessverre som et prakt eksempelpå psykologisering.

Nyliberal påvirkning

Budskapet er enkelt: Uansett hvilke ytre forhold som skaper belastninger, er det individet (den enkelte psykolog) som skal endre seg (her igjennom egen terapi) og tilpasse seg disse forholdene. Psykologiens svar på alle problemer ser dermed ut til å være dette: endre deg selv! En slik ansvarliggjøring tydeliggjør den nyliberale påvirkningen på psykologi som fagfelt.

Når psykologer, som har lang utdanning med stor anerkjennelse i samfunnet og med en sterk forening bak seg, ikke engang skal kunne mobilisere og jobbe kollektivt for å endre belastende arbeidsforhold, hvordan kan vi forvente at de skal kunne hjelpe pasienter med lidelser som ikke kan forstås løst fra ytre forhold som arbeidsbelastninger, diskriminering, fattigdom o.l.?

Det koker ned til dette enkle spørsmålet: Når arbeidsforholdene skaper for mye belastning, er det disse som bør endres, eller er det arbeidstakere/psykologer som skal «endres» slik at de kan tåle belastningene og jobbe så effektivt som de klarer som servile yrkesutøvere? Svaret bør være rimelig enkelt.

Merknad: Ingen oppgitte interessekonflikter.